

# SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 31 päivänä joulukuuta 2012

1014/2012

## Kirkolliskokouksen päätös kirkkojärjestyksen muuttamisesta

Annettu Turussa 12 päivänä marraskuuta 2010 ja  
6 päivänä toukokuuta 2011

Kirkolliskokouksen päätöksen mukaisesti  
*kumotaan* kirkkojärjestyksen (1055/1993) 9 luvun 6 §, sellaisena kuin se on päätöksessä  
898/1997,  
*muutetaan* 15 luku siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen, sekä  
*lisätään* 22 lukuun uusi 3 d–3 g § seuraavasti:

### 15 luku

#### Seurakunnan ja seurakuntayhtymän talous

##### 1 §

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän toiminnassa ja talouden hoidossa on noudatettava talousarviota ja hyvän talouden hoidon periaatteita. Omaisuutta on hoidettava tuottavasti ja riskit halliten.

##### 2 §

Talousarviossa sekä siihen liittyvässä toiminta- ja taloussuunnitelmassa hyväksytään toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kolmeksi vuodeksi. Talousarvio on toiminta- ja taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarviovuosi (tilikausi) on kalenterivuosi. Talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma on laadittava siten, että edellytykset tehtävien hoitamiseen turvataan.

Tulojen ja menojen on oltava tasapainossa kolmen vuoden suunnittelukauden tai perustellusta syystä tätä pidemmän, kuitenkin enintään viiden vuoden ajanjakson aikana. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä on päätettävä toimenpiteistä, joilla taseen osoittama alijäämä katetaan ottaen huomioon myös talousarvion laatimisvuonna kertyväksi arvioitu yli- tai alijäämä.

Talousarvioon otetaan tehtävien hoitamisen ja toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Talousarviossa on osoitettava, miten rahoitustarve katetaan. Määrärahat ja tuloarviot otetaan talousarvioon bruttomääräisinä. Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

##### 3 §

Kirkkovaltuuston on hyväksyttävä seurakunnan ja yhteisen kirkkovaltuuston seurakuntayhtymän talousarvio sekä toiminta- ja taloussuunnitelma viimeistään edellisen vuoden joulukuussa.

##### 4 §

Jollei kirkkovaltuusto tai yhteinen kirkkovaltuusto hyväksy talousarvioehdotusta ilman muutoksia, se on palautettava kirkkoneuvostolle tai yhteiselle kirkkoneuvostolle, jos vähintään kolmasosa läsnä olevista jäsenistä vaatii palauttamista. Kirkkoneuvoston tai yhteisen kirkkoneuvoston on annettava asiasta lausunto ja tehtävä ehdotukseen ne muutokset, joihin kirkkovaltuuston päätös antaa aihetta. Kun ehdotusta käsitellään kirkkovaltuustossa uudelleen, käsiteltäväksi otetaan vain aikaisemmin päätetyt muutokset sekä kirkkoneuvoston tai yhteisen kirkkoneuvos-

ton niiden johdosta tekemät uudet ehdotukset. Talousarvio on tällöin lopullisesti hyväksyttävä.

Talousarvion muutoksesta päättää sen hyväksynyt viranomainen. Seurakuntaneuvoston lausuntoa ei tarvitse hankkia talousarvion muutosehdotuksesta, jos muutos ei vaikuta oleellisesti seurakunnan toimintaan.

#### 5 §

Talousarviovuodelta on laadittava tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä. Samassa yhteydessä on tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja toimenpiteistä talouden tasapainottamiseksi.

Tilinpäätökseen kuuluvat tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Konsernitase liitteineen on laadittava ja sisällytettävä tilinpäätökseen, jos seurakunnalla, seurakuntayhtymällä tai kirkolla on kirjanpitolaissa tarkoitulla tavalla määräämisvalta jossakin kirjanpitovelvollisessa. Konsernitaseen laadinnassa noudatetaan soveltuvien osin kirjanpitolakia (1336/1997).

Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot toiminnasta, tilikauden tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa.

Tilinpäätöksen allekirjoittavat päätösvaltainen kirkkoneuvosto tai yhteinen kirkkoneuvosto ja taloudesta vastaava viranhaltija. Allekirjoitettu tilinpäätös on annettava viipymättä tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastuksen jälkeen se saatetaan kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston käsiteltäväksi. Kirkkovaltuusto hyväksyy tilinpäätöksen viimeistään tilikautta seuraavan kesäkuun loppuun mennessä.

#### 6 §

Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys hallinnosta, toiminnasta, taloudesta, sisäisestä valvonnasta sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta. Toimintakertomuksessa on annettava myös tietoja sellaisista toimintaan ja talouteen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei tehdä selkoa tuloslaskelmassa, taseessa ja

tilinpäätöksen liitetiedoissa. Toimintakertomuksessa selostetaan oleelliset asiat konsernin toiminnasta ja taloudesta sekä niiden kehityksestä tilikauden aikana.

Jos taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan toiminta- ja taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Toimintakertomuksessa on myös annettava luettelo tehdyistä aloitteista ja toimenpiteistä niiden johdosta.

#### 7 §

Kirkkovaltuusto tai yhteinen kirkkovaltuusto valitsee toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastamista varten joko vähintään yhden varsinaisen ja yhden varatilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön.

Tilintarkastajan ja varatilintarkastajan tulee olla Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan hyväksymä KHT-tilintarkastaja, kauppakamarin tilintarkastusvaliokunnan hyväksymä HTM-tilintarkastaja tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä JHTT-tilintarkastaja. Tilintarkastusyhteisön tulee olla KHT-, HTM- tai JHTT-yhteisö. Tilintarkastusyhteisön on määrättävä päävastuulliseksi tilintarkastajaksi KHT-, HTM- tai JHTT-tilintarkastaja.

Tilintarkastajalla on oltava edellytykset riippumattoman tilintarkastuksen toimittamiseen. Jos edellytykset siihen puuttuvat, tilintarkastajan on kieltäydyttävä vastaanottamasta tehtävää tai luovuttava siitä.

Kirkkovaltuusto tai yhteinen kirkkovaltuusto voi erottaa tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön tehtävästään kesken toimintakauden. Tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö voi erota tehtävästään kesken toimintakauden ilmoittamalla siitä kirkkovaltuustolle, yhteiselle kirkkovaltuustolle tai kirkolliskoukselle.

#### 8 §

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän tilintarkastajan on tarkastettava viimeistään toukokuun loppuun mennessä hyvän tilintarkastustavan mukaisesti kunkin tilikauden halinto, kirjanpito ja tilinpäätös.

Tilintarkastajan on tarkastettava:

1) onko hallintoa hoidettu laillisesti ja asianomaisten toimielinten ja viranhaltijoiden päätösten mukaisesti;

2) onko tilinpäätös laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti sekä antaako se oikeat ja riittävät tiedot tilikauden toiminnasta, taloudesta, taloudellisesta kehityksestä ja taloudellisista vastuista;

3) onko sisäinen valvonta järjestetty asianmukaisesti.

Havaitsemistaan epäkohdista tilintarkastajan on ilmoitettava viipymättä kirkkoneuvostolle, yhteiselle kirkkoneuvostolle, tuomiokapitulille tai kirkkohallitukselle.

### 9 §

Tilintarkastuksesta on annettava kirkkovaltuustolle tai yhteiselle kirkkovaltuustolle kultakin tilikaudelta tarkastuskertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset. Tarkastuskertomuksessa on myös esitettävä, voidaanko tilinpäätös hyväksyä ja myöntää tilivelvonnalle vastuuvapaus.

Jos tilintarkastuksessa havaitaan, että hallintoa ja taloutta on hoidettu vastoin säännöksiä tai asianomaisen toimielimen tai viranhaltijan päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen, on tarkastuskertomuksessa tehtävä asiasta tilivelvolliseen kohdistuva muistutus. Muistutusta ei voida kohdistaa kirkkovaltuuston ja yhteisen kirkkovaltuuston jäseniin.

Kirkkoneuvoston ja yhteisen kirkkoneuvoston on esitettävä tilinpäätös sekä tilintarkastuskertomus ja siihen liittyvät asianomaisilta muistutuksen johdosta pyydetty vastineet ja oma lausuntonsa kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston käsiteltäväksi.

Kirkkovaltuusto tai yhteinen kirkkovaltuusto päättää toimenpiteistä, joihin tarkastuskertomus ja siitä tehdyt muistutukset antavat aihetta. Tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä päätetään myös vastuuvapaudesta tilivelvonnalle.

### 10 §

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän metsiä tulee metsälain (1093/1996) tavoitteiden toteuttamiseksi hoitaa kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkovaltuuston hyväksymän metsä-

suunnitelman mukaisesti. Metsäsuunnitelman tulee olla metsänhoidon ammattiasiantuntemusta edustavan yhteisön tai henkilön laatima.

### 11 §

Kirkkohallituksella on oikeus saada seurakunnilta ja seurakuntayhtymiltä tietoja niiden toiminnasta ja taloudesta.

### 22 luku

## Kirkkohallitus ja kirkon keskusrahasto

### 3 d §

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän on maksettava kirkon keskusrahastolle kultakin vuodelta kirkkolain 22 luvun 8 §:n mukainen perusmaksu ja lisämaksu seuraavan kalenterivuoden aikana kuutena samansuuruisena eränä joka toinen kuukausi siten, että ensimmäinen erä maksetaan helmikuussa. Eläkemaksu on suoritettava keskusrahastolle kuukausittain, jollei kirkkohallitus ole määrännyt maksua suoritettavaksi joka toinen kuukausi.

Jos lainvoimaisella päätöksellä on poistettu kirkollisveroa tai yhteisöveroa, josta seurakunta on suorittanut kirkon keskusrahastolle perusmaksua tai lisämaksua, seurakunnalla on oikeus saada takaisin maksamansa määrä.

### 3 e §

Kirkkohallitus myöntää kirkon keskusrahastosta verotulojen täydennystä seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle, kun tämän laskennallinen kirkollisvero ja maksuunpantu yhteisövero yhteensä läsnä olevaa jäsentä kohden alittaa kunnan asukastiheyden ja seurakunnan tai seurakuntayhtymän jäsenmäärän mukaan määräytyvän tasoitusrajan. Tasoitusraja on sen mukaan kuin kirkkohallitus tarkemmin päättää 65–80 prosenttia kaikkien seurakuntien läsnä olevaa jäsentä kohden laskettujen laskennallisten kirkollisverojen ja maksuun pantujen yhteisöverojen summan keskiarvosta.

Verotulojen täydennys on tasoitusrajan ja seurakunnan tai seurakuntayhtymän läsnä olevaa jäsentä kohden lasketun laskennallisen kirkollisveron ja maksuun pannun yhteisöveron erotus kerrottuna seurakuntien keskimääräisellä painotetulla tuloveroprosentilla ja

seurakunnan tai seurakuntayhtymän läsnä olevien jäsenten määrällä sen vuoden lopussa, jonka tuloihin verotus kohdistuu. Jos seurakunnan tai seurakuntayhtymän tuloveroprosentti alittaa kaikkien seurakuntien keskimääräisen painotetun tuloveroprosentin, seurakunnan tai seurakuntayhtymän laskennallisena kirkollisverona käytetään kuitenkin maksuun pantua kirkollisveroa.

Kirkkohallitus voi alentaa edellä mainituin tavoin laskettua verotulojen täydennyksen määrää sellaisen seurakunnan tai seurakuntayhtymän osalta, jonka omaisuuden tuotto on huomattava tai tuloveroprosentti avustusta saavien muiden seurakuntien tai seurakuntayhtymien tuloveroprosentteihin verrattuna alhainen ja jolle verotulojen täydennys muodostuisi kohtuuttoman suureksi, kun otetaan huomioon myös seurakunnan tai seurakuntayhtymän hyväksyttävät tarpeet ja toisten seurakuntien ja seurakuntayhtymien saamat avustukset.

### 3 f §

Kirkkohallitus voi myöntää kirkon keskusrahastosta harkinnanvaraista avustusta seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle, jos tämä syrjäisen sijainnin, pitkien välimatkojen, saaristo-olojen, jäsenmäärän pienuuden, rakenushankkeiden, seurakuntien yhteistoiminnan ja seurakuntatalouden kehittämisen tai mui-

den erityisten syiden johdosta on taloudellisen tuen tarpeessa.

Kirkkohallitus voi myöntää harkinnanvaraista avustusta määrääjäksi myös tarkoituksenmukaisen ja kustannuksiltaan edullisen seurakuntien välisen yhteistyön ja seurakuntarakenteen aikaansaamiseksi.

Avustuksiin käytettävissä olevista varoista voidaan myöntää myös lainaa, joka voi olla korollista tai korotonta.

### 3 g §

Verotulojen täydennystä myönnetään seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle hakemusta. Harkinnanvaraista avustusta myönnetään hakemuksesta.

Laskettaessa tämän luvun 3 e §:ssä tarkoitettuja tasoitusrajoja ja verotulojen täydennyksen määrää käytetään perusteena myöntämisvuotta edeltäneenä vuonna toimitetun verotuksen laskennallista kirkollisveroa ja maksuun pantua yhteisöveroa.

Kirkkohallitus voi tarvittaessa toimittaa talouden tarkastuksia niissä seurakunnissa ja seurakuntayhtymissä, jotka ovat saaneet keskusrahastoavustuksia.

Tämä päätös tulee voimaan samana päivänä kuin kirkolliskokouksen 12 päivänä marraskuuta 2010 hyväksymä kirkkolain muutos, jolla muutetaan lain 15, 17 a, 17 b ja 22 lukua.

Turussa 6 päivänä toukokuuta 2011

## Kirkolliskokouksen puolesta

**Kari Mäkinen**  
arkkipiispa

**Katri Kuuskoski**  
kirkolliskokouksen  
pääsihteeri